

Jaarverslag Leerrecht Schooljaar 2022-2023

Inleiding

Team Leerrecht

Team Leerrecht heeft zich gedurende het schooljaar 2022-2023 weer volop ingezet om schoolverzuim en schooluitval bij leerlingen uit Nijkerk te voorkomen en tegen te gaan. Mede dankzij de preventieve inzet van de consultants leerrecht en ondersteuners en door samenwerking met de scholen in Gemeente Nijkerk en daarbuiten, worden verzuimsignalen vroegtijdig opgepakt. Hierdoor kan ook in een later stadium schooluitval worden voorkomen voor de Nijkerkse leerlingen.

Dit jaarverslag is bedoeld om de gemeenteraad inzicht te geven in de werkzaamheden van Team Leerrecht. Aan de hand van grafieken wordt een beeld geschetst van de verzuimcijfers in het afgelopen schooljaar (in vergelijking met het schooljaar ervoor), zoals verzuimmeldingen, vrijstellingen en jongeren met een aangepast rooster. Daarnaast worden de vervolgacties van de consultants leerrecht in de verschillende casussen in beeld gebracht.

Recht op onderwijs

Kinderen en jongeren hebben recht op onderwijs. Het belangrijkste doel van Team Leerrecht is dan ook om bij te dragen aan de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren door het voorkomen van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Wettelijk gezien heeft Team Leerrecht drie taken: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, actie ondernemen bij schoolverzuim en het beoordelen van vrijstellingen.

Daarbij heeft Team Leerrecht ook werkzaamheden ten aanzien van de groep Oekraïners. Er is voor hen een voorlichtingsavond gegeven over leerrecht en de Leerplichtwet in Nederland. Door een wachtlijst bij de Taalklas (voor PO-leerlingen) én de ISK (voor VO-leerlingen) is het niet altijd mogelijk deze leerlingen op korte termijn naar school te laten gaan. Hier is veel aandacht voor, ook vanuit beleid, vluchtelingenopvang en de politiek.

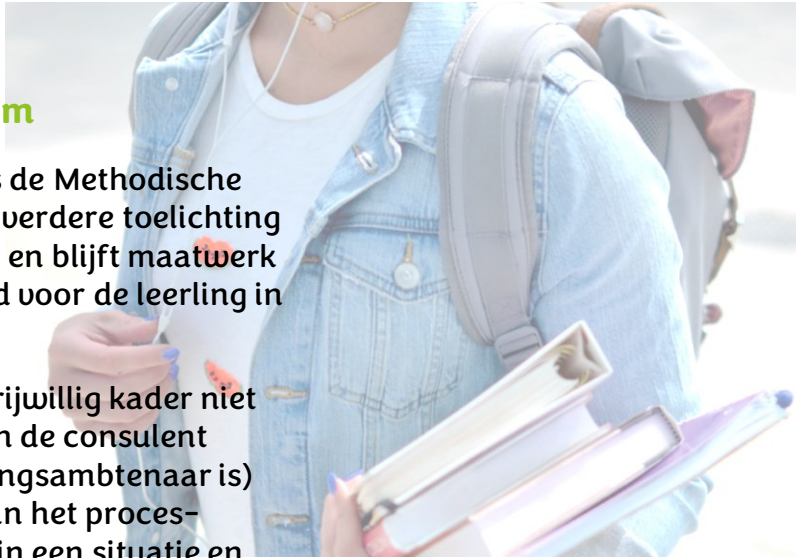
Preventie

Naast deze wettelijke taken is de preventieve inzet van de consulenten leerrecht minstens zo belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan het voeren van gesprekken met leerlingen en/of ouder(s)/verzorger(s) of aan verzuimspreekuren op scholen. Deze preventieve inzet speelt een steeds grotere rol, waarbij samenwerking met de jeugdconsulenten (sociaal team) hoog in het vaandel staat.

Methodische Aanpak Schoolverzuim

De consulenten leerrecht werken volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (de MAS; zie voor verdere toelichting de begrippenlijst onderaan). Daarnaast is en blijft maatwerk voor de leerling belangrijk: wat is passend voor de leerling in de situatie waarin hij/zij zit.

Mocht een hulpverleningstraject in een vrijwillig kader niet of onvoldoende resultaten geven, dan kan de consulent leerrecht (die ook Buitengewoon Opsporingsambtenaar is) een proces-verbaal opmaken. Het doel van het proces-verbaal is om (weer) beweging te krijgen in een situatie en om te zorgen dat een jongere voldoende basis krijgt om zich in de toekomst staande te kunnen houden. De noodzakelijk geachte hulpverlening wordt hiermee in een verplicht kader gezet. Naast het strafrechtelijk kader, kan dit ook binnen een civielrechtelijk kader. Dan kan in samenwerking met de jeugdconsulenten de stap naar het Regionaal Veiligheidsteam (RVT) of de Jeugd Beschermingstafel (JBT) worden gezet.

Registratie

Het leerling-registratiesysteem CAREL waarmee Team Leerrecht werkt, heeft een directe koppeling met DUO. Hierdoor zijn de schoolinschrijvingen van de leerlingen in Gemeente Nijkerk voor ons zichtbaar. Wanneer een leerling (nog) geen schoolinschrijving heeft, dan is het een belangrijke taak van de ondersteuners om hierop actie te ondernemen (naast de andere werkzaamheden).

Dit schooljaar is de Wet Politie Gegevens (WPG) geïmplementeerd in CAREL. Dit houdt in dat (persoons)gegevens ook in het kader van deze wet beschermd zijn.

Wij wensen jullie veel leesplezier,

Team Leerrecht

Ontwikkelingen & speerpunten

Met dit jaarverslag van schooljaar 2022-2023 willen wij kort en krachtig informatie geven omtrent schoolverzuim en leerrecht in Gemeente Nijkerk. Daarbij terugblikkend op wat de ontwikkelingen ten opzichte van schooljaar 2021-2022 waren en vooruitkijkend naar wat wij als speerpunten voor het komende schooljaar (2023-2024) kunnen meenemen.

Schoolinschrijvingen en absoluut verzuim

Een leerplichtige/kwalificatieplichtige dient een schoolinschrijving te hebben. Wanneer er sprake is van het ontbreken hiervan, wordt gesproken van absoluut verzuim en wordt uitgezocht waar dit door komt. De redenen waarom de leerling geen schoolbinding heeft, kunnen onder meer zijn verhuizing van of naar een andere gemeente, een vrijstellingsaanvraag die nog niet is toegekend, of het niet behalen van een startkwalificatie (zie de begrippenlijst).

Aan het begin van een nieuw schooljaar zijn er meestal veel absoluut verzuimers vanwege de verwerkingsduur van leerlingengegevens door de scholen (bijvoorbeeld vanwege de overstap van PO naar VO of van VO naar MBO, verhuizing, etc.). In alle gevallen is een oorzaak voor het ontbreken van de schoolinschrijving gevonden, waardoor er geen absoluut verzuimers meer waren. Hierdoor kent Gemeente Nijkerk in feite alleen tijdelijk absoluut verzuim.

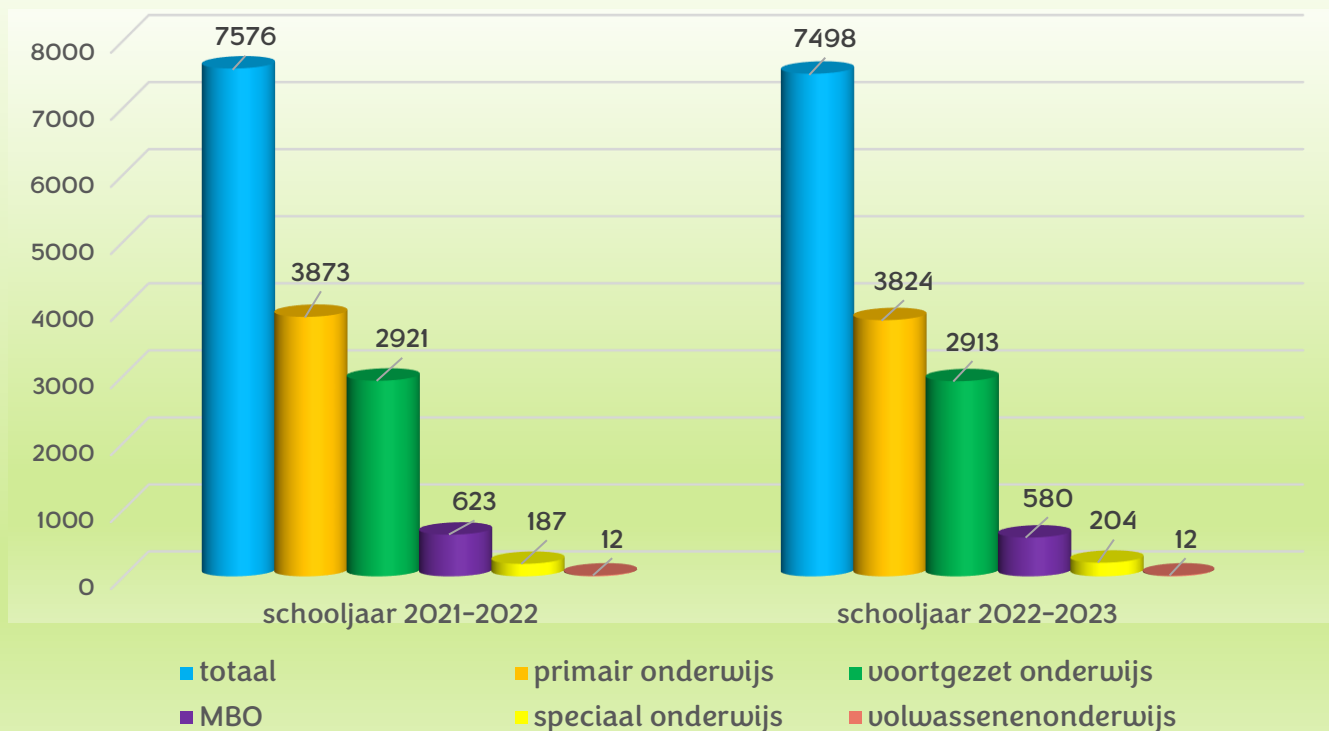

Een aparte groep zonder schoolinschrijving bestaat uit statushouders die op de wachtlijst staan voor de Taalklas of de ISK. Zoals benoemd in de inleiding wordt hieraan vanuit verschillende hoeken aandacht besteed.

Leerrecht in cijfers

Schoolinschrijvingen

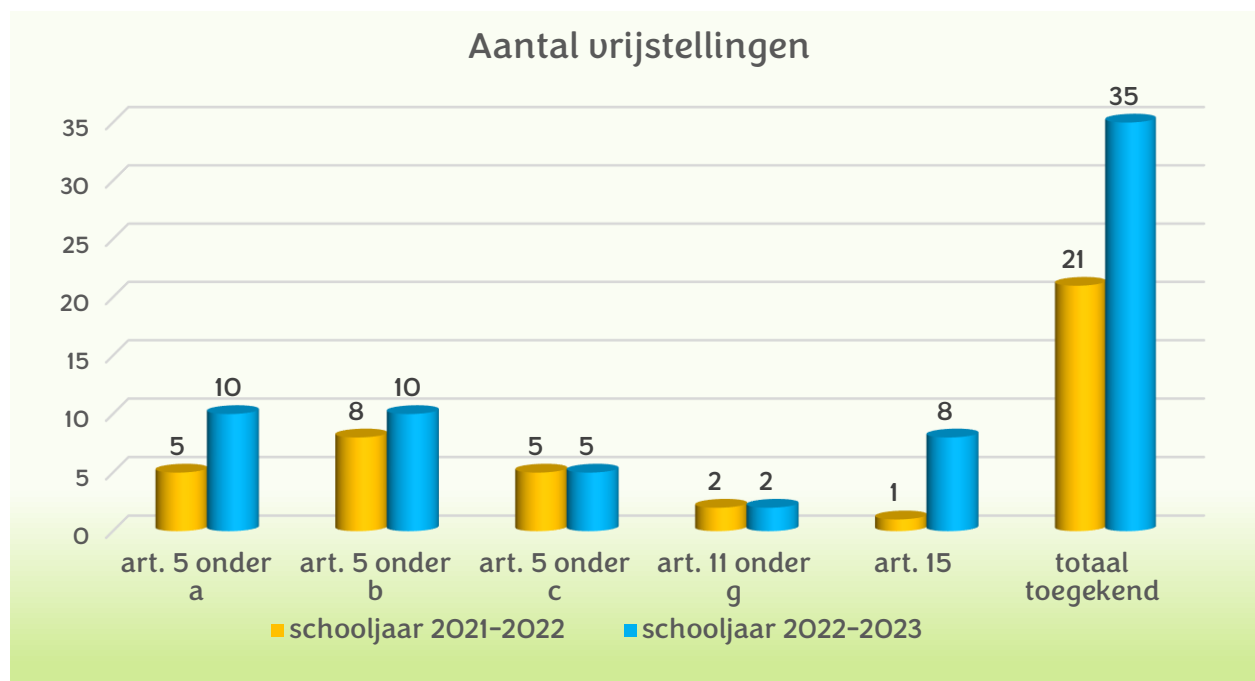
Aantal schoolinschrijvingen per schooljaar

Deze grafiek toont het aantal leerlingen tussen 5 en 18 jaar uit Gemeente Nijkerk met een schoolinschrijving. De cijfers zijn in grote lijnen vergelijkbaar in de afgelopen twee schooljaren.

Vrijstellingen

Een vrijstelling voor een leerling voor het volgen van onderwijs wordt toegekend op basis van verschillende gronden (zie ook de begrippenlijst voor verdere uitleg van de soorten vrijstellingen). In het schooljaar 2022-2023 zijn in totaal 35 aanvragen voor een vrijstelling goedgekeurd en toegekend. Daarnaast zijn twee aanvragen afgewezen (voor art. 5 onder a, resp. art. 5 onder b). In deze gevallen is gekeken naar alternatieve oplossingen voor de leerling om toch onderwijs op een school te volgen.

Het aantal vrijstellingen vanwege bezwaar tegen de richting van het onderwijs (5 onder b), vanwege onderwijs in het buitenland (5 onder c) en vanwege gewichtige omstandigheden (11 onder g) zijn redelijk gelijk gebleven.

Vrijstellingen en Passend Onderwijs

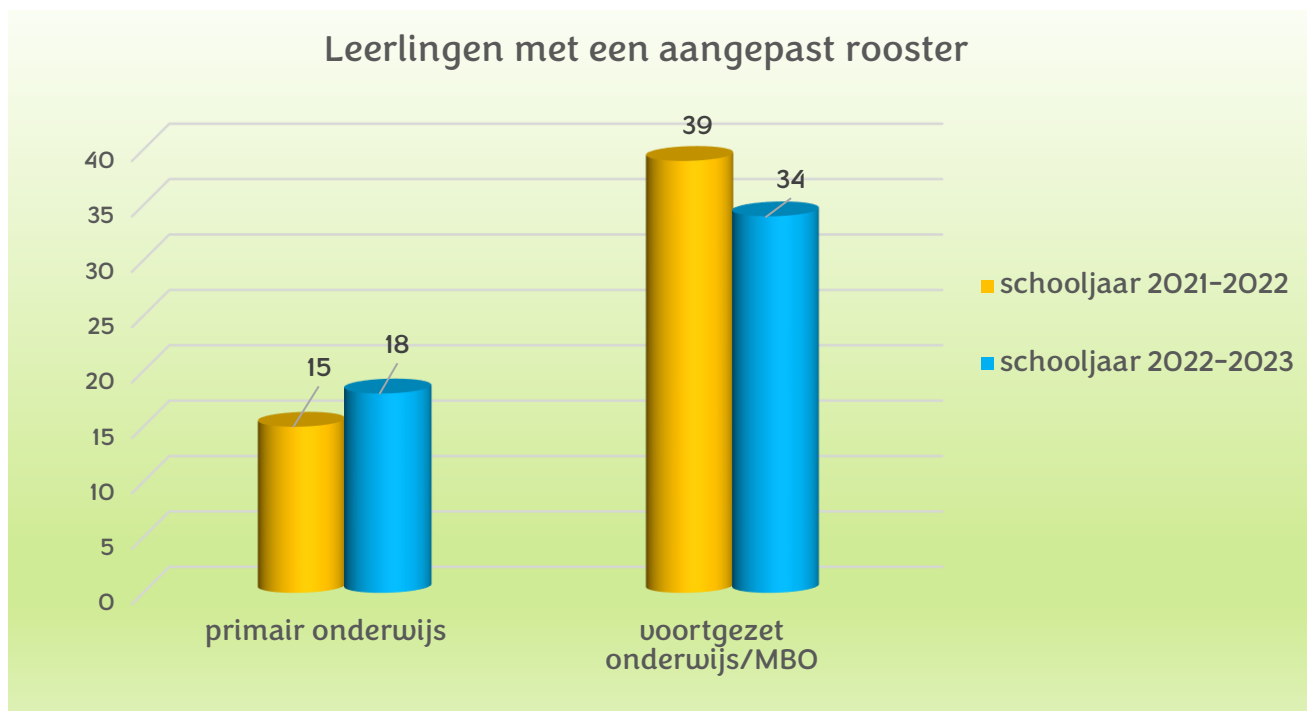
Een vrijstelling art. 5 onder a wordt voor een langere periode afgegeven als duidelijk is dat een kind echt niet verder leerbaar is. In het kader van Passend Onderwijs zal dit in de toekomst steeds minder voorkomen. Dit is ook een van de speerpunten voor komend schooljaar.

Er is een toename te zien van het aantal vrijstellingen art. 15 ten opzichte van het vorige schooljaar. Vrijstellingen art. 15 betreft jongeren van 16 en 17 jaar die in hun laatste schooljaar maatwerk ten aanzien van hun vervolgopleiding krijgen. Een verklaring voor deze toename kan zijn dat er, zoals reeds benoemd in de inleiding, steeds meer oog is voor wat passend is voor een leerling.

De coronaperiode kan een rol hebben gespeeld in het aantal aanvragen voor vrijstellingen. Dit is echter niet hard te maken als verklarende factor.

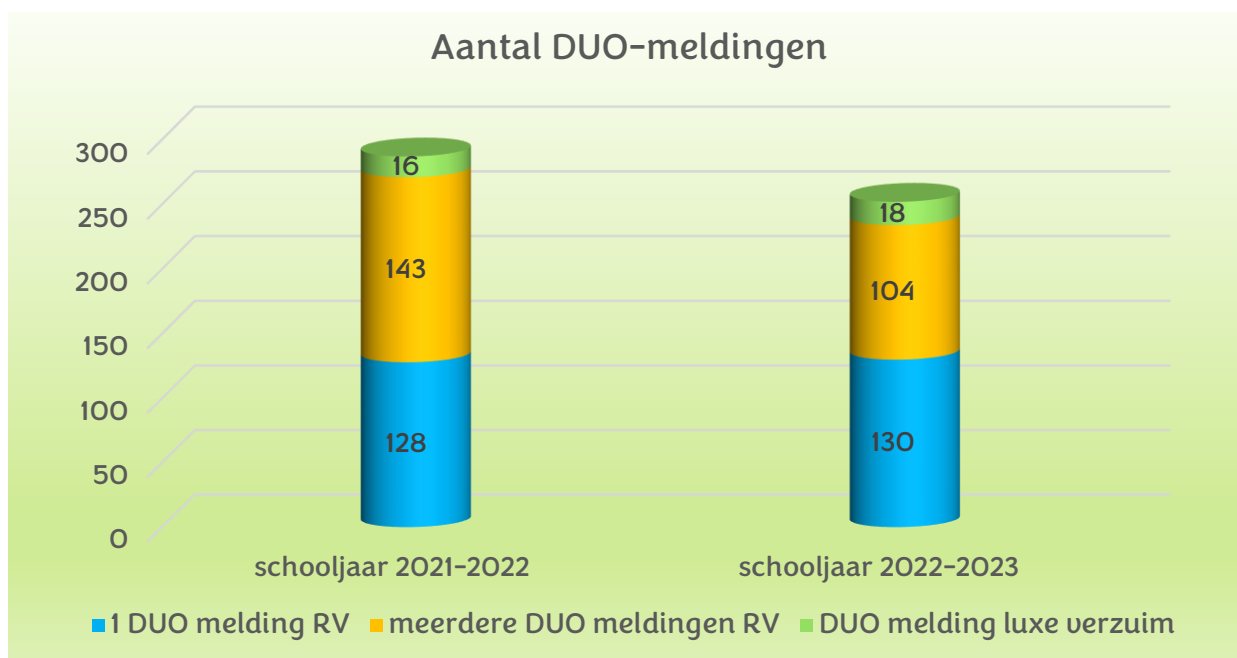
Aangepast rooster

Een aangepast rooster is toegepast voor leerlingen die door persoonlijke omstandigheden tijdelijk niet in staat zijn om het volledige lesrooster op school te volgen. Dit gaat vanuit Team Leerrecht in samenwerking met de leerling zelf, ouder(s)/verzorger(s), school, jeugdconsulent, het samenwerkingsverband en/of VGGM. Een aangepast rooster is maatwerk ten aanzien van de belastbaarheid van de leerling.

DUO-meldingen

Scholen doen een DUO-melding bij vermoedelijk ongeoorloofd verzuim van een leerling. Bij een DUO-melding relatief verzuim (RV) is er sprake van spijbelgedrag van een jongere vanaf 16 uur per 4 weken. Een deel van het aantal DUO-meldingen betreft leerlingen voor wie in het gehele schooljaar één keer een DUO-melding RV is gedaan. Na aanhoudend/herhaald ongeoorloofd verzuim van een leerling worden voor hem/haar meerdere meldingen gedaan door school.

In de grafiek is te zien dat het totaal aan meerdere DUO-meldingen RV vergeleken met het schooljaar ervoor is afgenomen van 143 naar 104. In schooljaar 2021-2022 betrof dit 54 jongeren met meerdere meldingen en het afgelopen jaar waren er 39 leerlingen voor wie 2 of meer DUO-meldingen zijn gedaan.

Luxe verzuim

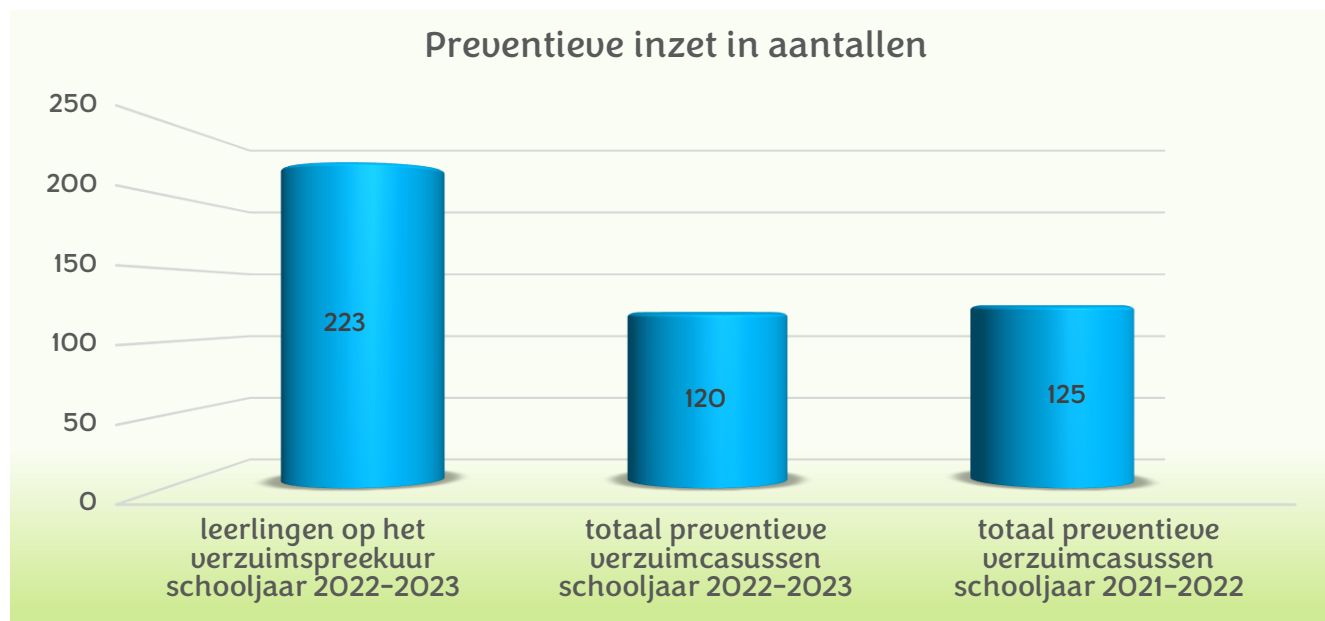
Daarnaast kan een school een DUO-melding doen wanneer er sprake lijkt te zijn van ongeoorloofd verlof / luxe verzuim (zie voor uitleg de begrippenlijst). Voor de leerlingen uit Gemeente Nijkerk is in het afgelopen schooljaar 18 keer een DUO-melding luxe verzuim geweest, waarna Team Leerrecht onderzoekt of dit gevolgen heeft voor de ouder(s)/verzorger(s) van de betreffende leerling.

In totaal telt het afgelopen schooljaar 252 DUO-meldingen (RV en luxe verzuim) waarmee de consulenten leerrecht aan de slag zijn gegaan. De vervolgacties naar aanleiding van de meldingen worden verderop in het jaarverslag beschreven.

Preventieve inzet Team Leerrecht

Verzuimmeldingen zonder DUO-melding vallen onder Overige meldingen. Hierbij gaat het over het algemeen om preventieve meldingen, waarbij nog geen sprake is van meer dan 16 uur per 4 weken verzuim (bijvoorbeeld wanneer een leerling motivatieproblemen heeft voor school en/of bij veelvuldig ziekmelden). In deze gevallen verstrekt Team Leerrecht informatie met betrekking tot leerrecht en de Leerplichtwet aan onder andere de leerling, ouder(s)/verzorger(s), scholen en hulpverlening.

In deze grafiek wordt de preventieve inzet van de consulenten leerrecht in beeld gebracht aan de hand van het totaal aan preventieve casussen (het aantal overige meldingen en incidenten opgeteld) en daarnaast verzuimspreekuren op scholen.

Incidenten en verzuimspreekuren

Incidenten

Gedurende het schooljaar 2022-2023 is de registratie van de preventieve casussen veranderd. Er wordt geen dossier meer aangemaakt, maar een incident. De incidentenregistratie is gestart op 20-04-2023. Tot aan het einde van het schooljaar waren er in totaal 37 jongeren met een incidentmelding.

Verzuimspreekuur

Tijdens het verzuimspreekuur op het voortgezet onderwijs heeft een consulent leerrecht een preventief, informatief en bewustwordingsgesprek voor leerlingen die te laat zijn gekomen en/of hebben gespijbeld. Deze spreekuren worden gehouden op het Corlaer College en het Accent Nijkerk.

Corlaer College

Begin dit schooljaar zijn er leerlingen gesproken die niet meer ingepland konden worden aan het eind van vorig schooljaar (2021-2022). Een consulent leerrecht heeft in één dag 34 leerlingen gesproken. Daarna is het standaard verzuimspreekuur van start gegaan op elke woensdagmiddag (vanaf 29-09-2022 t/m 19-04-2023). In de genoemde periode stonden in totaal 172 leerlingen ingepland. Het totaal aantal leerlingen van het Corlaer College voor het verzuimspreekuur komt op 206. Ter vergelijking in het schooljaar 2021-2022 waren op deze school 187 leerlingen ingepland voor het spreekuur.

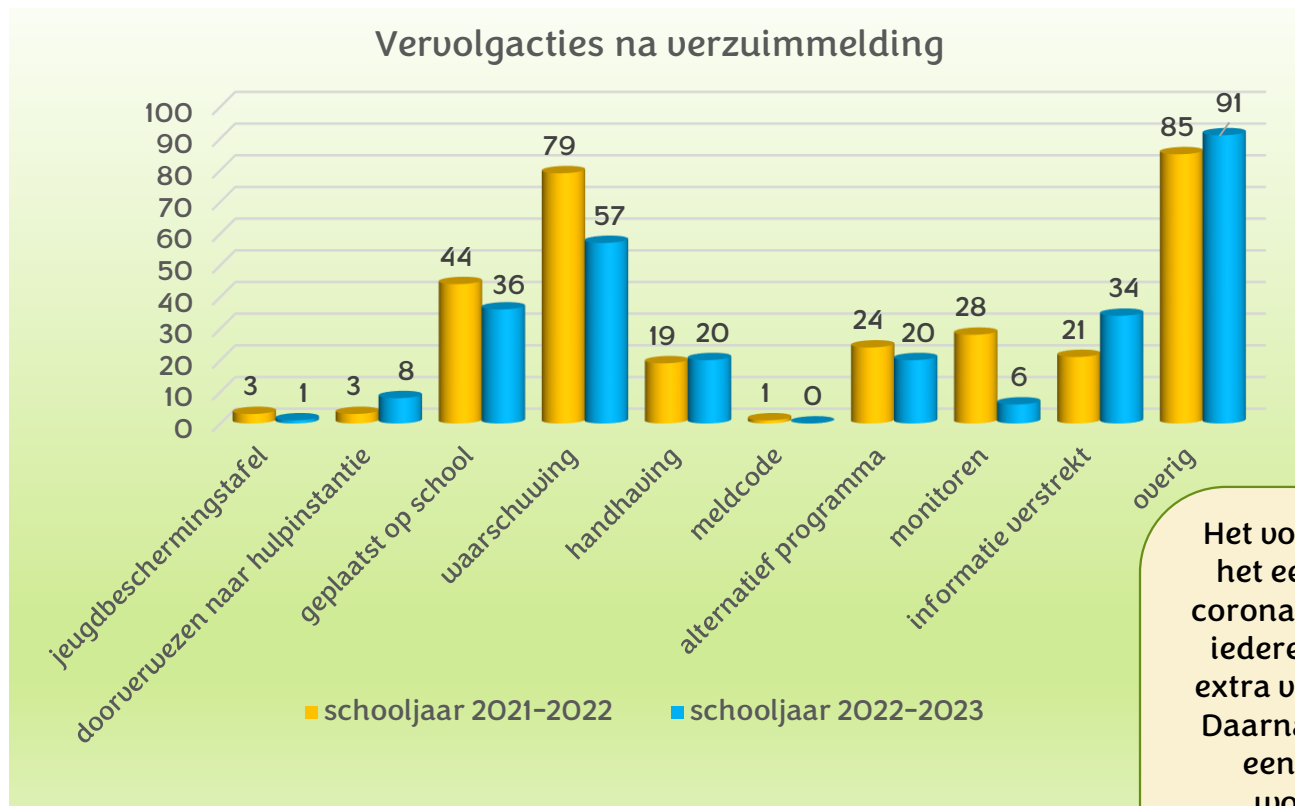
Accent Nijkerk

Door het ontbreken van een verzuimmedewerker heeft het verzuimspreekuur op het Accent vorig schooljaar (2021-2022) nog stil gelegen. Vanaf januari 2023 is het spreekuur weer van start gegaan, te weten tweewekelijks op maandagochtend (vanaf 16-01-2023 t/m 17-04-2023). Het totaal aantal leerlingen voor het verzuimspreekuur op deze school komt op 17.

Vanwege een toename van de casuïstiek zijn de verzuimspreekuren na de meivakantie 2023 opgeschort.

Vervolgacties na verzuimmelding

In deze grafiek worden de vervolgacties van de consulenten leerrecht in de verschillende casussen in beeld gebracht. Onder de categorie 'overig' valt onder andere: geen actie voor de consulent leerrecht; school is aan zet, de leerling is verhuisd, de verzuimmelding is ter kennisgeving aangenomen of de leerling is overgedragen aan het Doorstroompunt (zie begrippenlijst). Er is een verlaging van het aantal afgegeven waarschuwingen aan leerlingen en/of ouder(s)/verzorger(s).

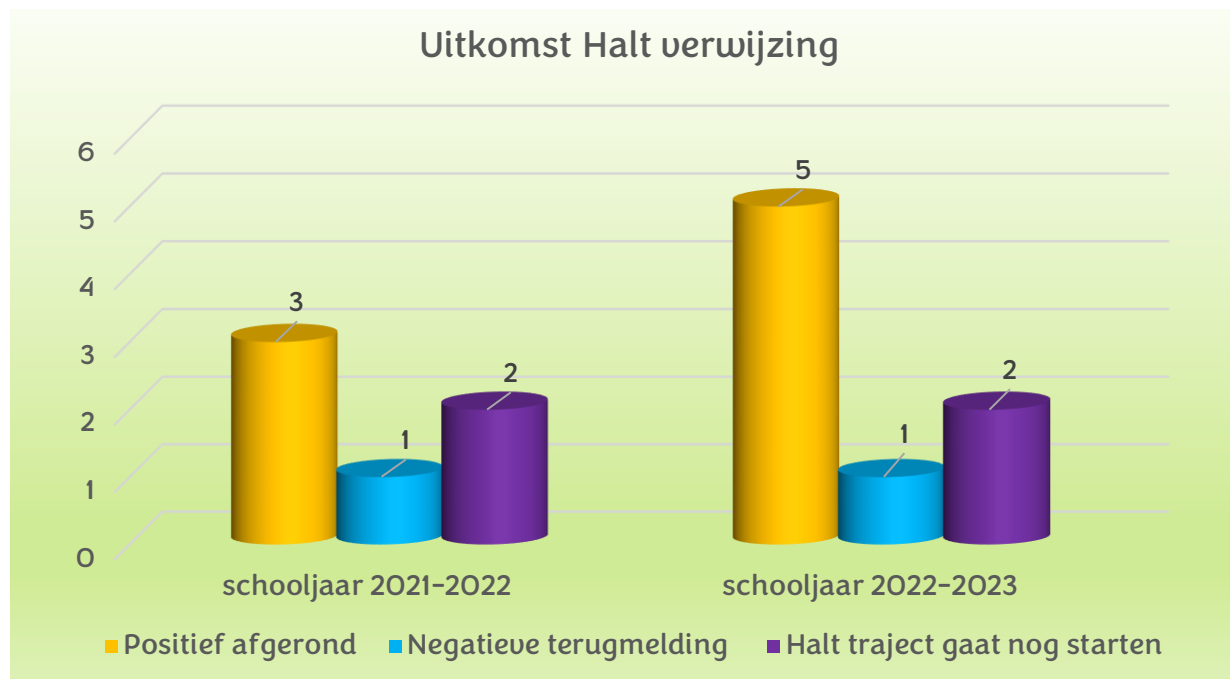

Het vorige schooljaar (2021-2022) was het eerste volledige schooljaar na de corona-periode. Daardoor was het voor iedereen weer schakelen betreffende extra verlof, spijbelen en te laat komen. Daarnaast is afgesproken dat er alleen een waarschuwing gegeven mag worden nadat de leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) is gesproken door de consulent leerrecht. Deze redenen verklaren de afname van het aantal waarschuwingen.

Handhaving: Halt-verwijzing

De consulent leerrecht kan jongeren tussen 12 en 18 jaar met beginnend schoolverzuim naar Halt verwijzen wanneer zij duidelijk zijn aangesproken en gewaarschuwd door de school, en waarbij de school zelf maatregelen heeft genomen en in ieder geval de ouders heeft geïnformeerd.

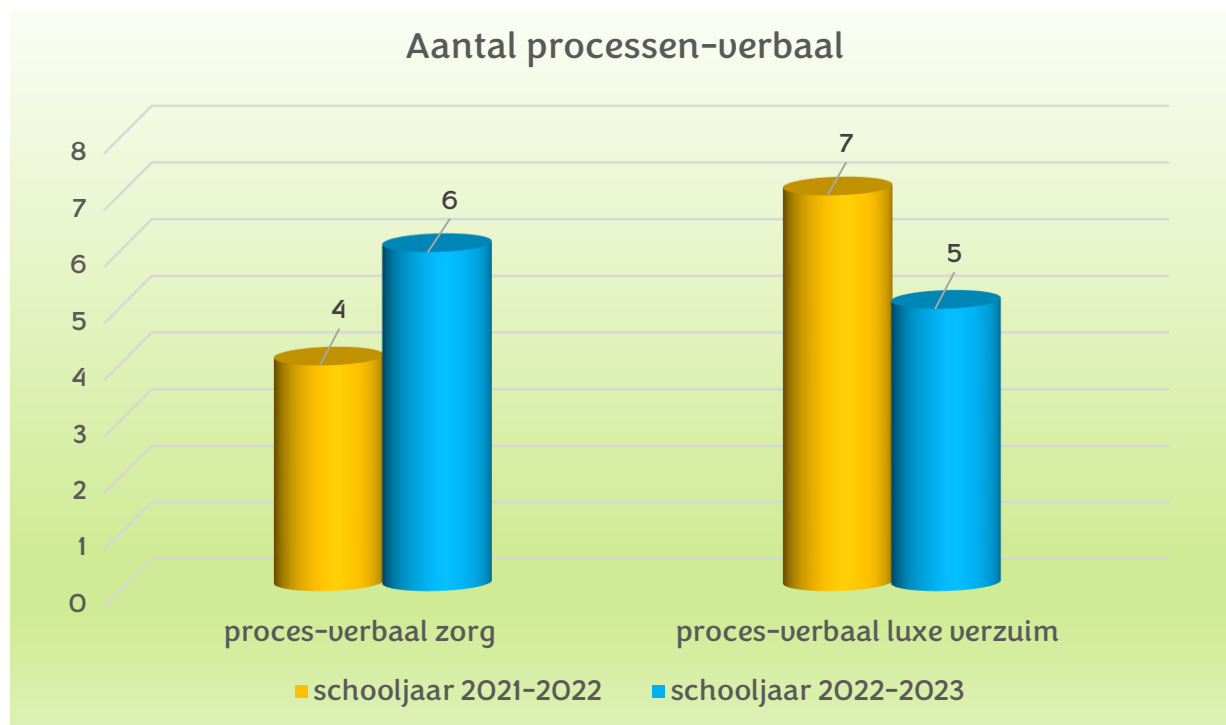
In de 11 Halt gesprekken die het afgelopen schooljaar met leerlingen gevoerd zijn, werden 8 jongeren daadwerkelijk verwezen naar Halt. De uitkomsten van deze Halt trajecten zijn te lezen in de grafiek.

Handhaving: proces-verbaal

Nadat eerder ingezette interventies zoals Halt of vrijwillige hulpverlening mislukt zijn, kan een proces-verbaal tegen de jongere en ook ouder(s)/verzorger(s) worden opgemaakt. We noemen dit type proces-verbaal 'zorg'.

Daarnaast kan er ook proces-verbaal worden opgemaakt door een consulent leerrecht voor luxe verzuim (zie begrippenlijst).

Voor beide type processen-verbaal geldt dat de afdoening door het OM wordt afgehandeld.

Terugblik op de speerpunten van schooljaar 2022-2023

Proces vrijstelling artikel 5 onder a

Het proces vrijstelling artikel 5 onder a optimaliseren in samenwerking met de beleidsmedewerker onderwijs en volksgezondheid. Procesafspraken maken met het samenwerkingsverband en VGGM. Onder andere door het vertrek van de vorige beleidsmedewerker onderwijs zijn hierin nog geen concrete stappen gezet. Dit is doorgeschoven naar het komende schooljaar 2023-2024.

Vrijstelling artikel 5 onder b

Uit jurisprudentie van met name de Hoge Raad blijkt dat de overwegende bedenkingen bij de aanvraag van een vrijstelling artikel 5 onder b voldoende concreet en zwaarwegend moeten zijn. De Hoge Raad heeft aangegeven dat wanneer er enige overlap is tussen de levensovertuiging en de richting van het onderwijs, de bedenkingen niet (voldoende) zwaarwegend kunnen zijn. Deze uitspraak bemoeilijkt ouder(s)/verzorger(s) om hun kind(eren) thuis onderwijs te geven. Een nieuwe aanvraag vrijstelling artikel 5 onder b in schooljaar 2022-2023 is om die reden afgewezen.

Werkdruk

Er is weer sprake van continuïteit en stabiliteit binnen de formatie van het Team Leerrecht. Door toename van (multiproblem-) casuïstiek is de werkdruk wel hoger geworden. Vanaf februari 2023 tot aan de zomervakantie heeft Team Leerrecht te maken gehad met een wachtlijst voor de verzuimmeldingen.

Integraliteit en samenwerking

Integraliteit, samenwerking en kennisdeling door professionals komt ten gunste van de leerling. Dit is een 'ongoing process' en blijft een speerpunt.

Speerpunten schooljaar 2023-2024

Proces vrijstelling artikel 5 onder a

Samen met beleid procesafspraken maken met het samenwerkingsverband en VGGM.

Vrijstelling artikel 5 onder b

Kritisch nieuwe verzoeken tot vrijstelling beoordelen (naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad).

Verzuimspreekuur op Aeres

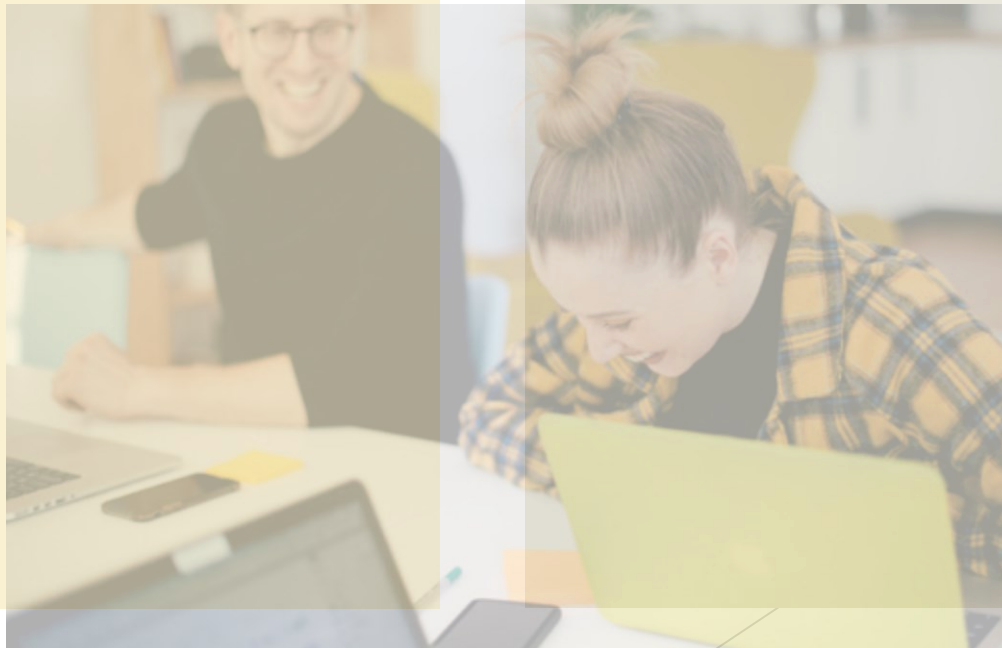
In samenwerking met het Aeres wordt een verzuimspreekuur ingericht.

Samenwerking en integraliteit

Integraliteit, samenwerking en kennisdeling door professionals komt ten gunste van de leerling. Dit is een 'ongoing process' en blijft een speerpunt.

Samenwerking beleid bevorderen

Dankzij de komst van een nieuwe beleidsadviseur onderwijs en een beleidsadviseur onderwijsachterstanden kunnen er weer beleidsonderwerpen op het gebied van leerrecht worden opgepakt.

Begrippenlijst

Leerplichtig

Vanaf de 1^e lesdag volgend op de maand waarop een leerling 5 jaar wordt, is deze leerplichtig. Dit duurt t/m het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt.

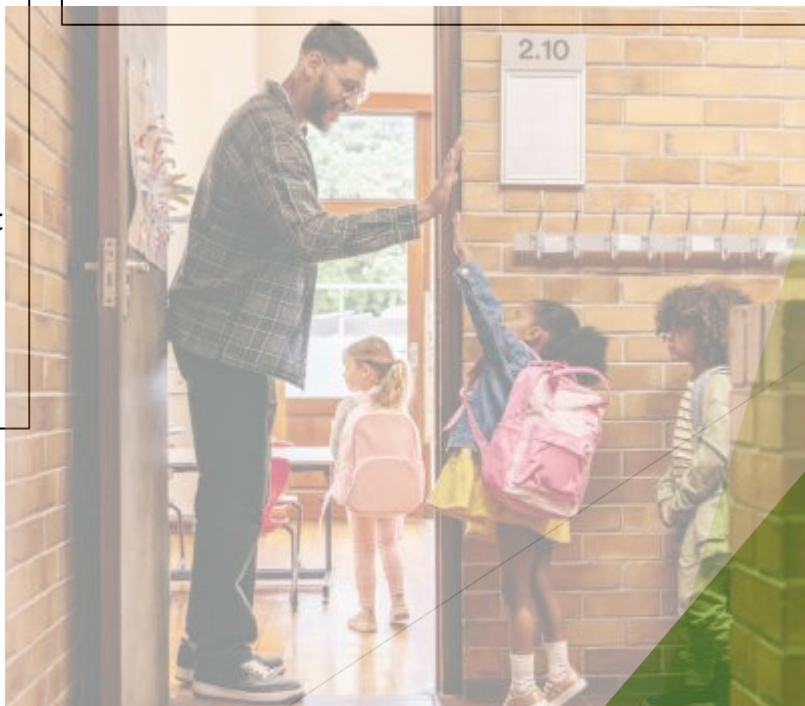
Leerplichtigen zijn verplicht om bij een bij wet erkende school/onderwijsinstelling ingeschreven te staan en deze regelmatig te bezoeken.

Kwalificatieplichtig/startkwalificatie

Als een leerling aan het eind van het schooljaar waarin de leerling 16 jaar is geworden nog geen diploma HAVO, VWO, MBO niveau-2 of hoger heeft behaald, is deze kwalificatieplichtig. De leerling is dan verplicht een vervolgopleiding te volgen. Deze kwalificatieplicht stopt op het moment dat de leerling 18 jaar wordt. Pas met deze startkwalificatie op zak zijn jongeren klaar voor de arbeidsmarkt.

MAS

Ingrado (de landelijke brancheorganisatie leerrecht), Stichting Halt, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming hebben in samenspraak met het ministerie van J&V de Methodische Aanpak Schoolverzuim ontwikkeld vanuit de volgende gedeelde visie: Het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma; Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop; Ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim; De aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus. Zie ook: [Ingrado - iedere jongere heeft recht op ontwikkeling](#)

Begrippenlijst (vervolg)

Relatief verzuim

Een leerplichtige of kwalificatieplichtige die zonder geldige reden niet of te laat in de les aanwezig is. Dit wordt vaak spijbelen genoemd.

Verlof

Per schooljaar mag er maximaal één aanvraag voor verlof t/m 10 schooldagen worden ingediend bij het schoolhoofd. Dit mag alleen als er sprake is van 'gewichtige omstandigheden'. Het schoolhoofd beslist. Gaat het om meer dan 10 dagen, dan is de consulent leerrecht beslissingsbevoegd.

Vrijstellingen

Ouder(s)/verzorger(s) kunnen voor een leerplichtige of kwalificatieplichtige vrijstelling indienen:

Artikel 5 onder a:

Vrijstelling vanwege lichamelijke en/of psychische gronden.

Artikel 5 onder b:

Vrijstelling vanwege bezwaar tegen de richting van het onderwijs.

Artikel 5 onder c:

Vrijstelling vanwege onderwijs in het buitenland.

Artikel 11 onder g:

Vrijstelling vanwege gewichtige omstandigheden.

Artikel 15:

Vrijstelling vanwege het volgen van ander onderwijs.

Aangepast rooster/thuiszitters

Er worden 2 soorten thuiszitters onderscheiden: thuiszitters zonder reden en thuiszitters met reden.

Thuiszitters zonder reden:

Volgens de definitie van het ministerie van OCW is een thuiszitter een leerplichtige of kwalificatieplichtige die wel is ingeschreven bij een school/onderwijsinstelling, maar *zonder* geldige reden meer dan vier weken niet fulltime naar school gaat.

→ Gemeente Nijkerk heeft geen thuiszitters volgens deze definitie.

Thuiszitters met reden:

Een leerplichtige of kwalificatieplichtige die (tijdelijk) niet in staat is het volledige lesrooster te volgen. Hij/zij krijgt dan een passend (les-)aanbod.

→ Team Leerrecht registreert dit als 'aangepast rooster'.

Luxe verzuim

Ouder(s)/verzorger(s) die hun leerplichtige of kwalificatieplichtige kind/kinderen zonder toestemming en/of geldige reden meenemen op vakantie, voor een dagje uit, etc. Dit gebeurt meestal voor of na een vakantieperiode.

Doorstroompunt (RMC)

Jongeren vanaf hun 18e verjaardag tot 26 jaar die zonder startkwalificatie van school gaan, kunnen hulp krijgen van een Doorstroomcoach om alsnog een startkwalificatie te halen. Vanaf 01-08-2023 is de naam RMC gewijzigd in Doorstroompunt.